

**GENERATION
EQUALITY**

OIKEUS OLLA ONLINE 2.0

**Generation Equality -nuortenryhmän manifesti
päättäjille sukupuolittuneen verkkoväkivallan
kitkemiseksi**

JULKAISUN TIEDOT

Julkaisupäivämäärä: 25.11.2024

Julkaisija: Generation Equality -nuortenryhmä

Generation Equality -nuortenryhmää koordinoivat

UN Women Suomi ja Plan International Suomi

Yhteystiedot: generationequalitynuoret@gmail.com

**Koostanut ja kirjoittanut: Generation Equality -
nuortenryhmä**

Editoinut: Linda-Lotta Luhtala

Ulkoasu ja taitto: Jenni Halonen ja Oona Kurppa

Kuvitukset: theDifference Consulting

This work is available under the terms of the Creative Commons Attribution Non-Commercial Licence 4.0 International.

GENERATION
EQUALITY

MANIFESTIN TIIIVISTELMÄ

KEINOT PÄÄTTÄJILLE VERKKOVÄKIVALLAN KITKEMISEKSI:

1. Tietoisuuden lisääminen verkkoväkivallasta
2. Maalittamisen kriminalisointi
3. Verkkoväkivallan asettaminen syytteen alaiseksi rikokseksi
4. Verkkoväkivallan määrittelyn, dokumentoinnin ja toimintatapojen yhtenäistäminen rikosprosessissa
5. Uhrien aseman parantaminen
6. Sensitiivisyyden vaaliminen verkkoväkivallan uhreja kohtaan
7. Verkkoalustojen vastuuttaminen jakamaan aineistoja viranomaisille
8. Verkkoalustojen vastuuttaminen moderointiin
9. Koulujen velvoittaminen lisäämään tietoisuutta verkkoväkivallasta
10. Yhteistyön kehittäminen EU:n sisä- ja ulkopuolella verkkoväkivallan kitkemiseksi

KEITÄ OLEMME JA MIKÄ TÄMÄN MANIFESTIN TARKOITUS ON?

YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenin koordinoiman **Generation Equality -kampanjan tavoitteena on edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia ja sukupuolten tasa-arvoa vauhdittamalla tasa-arvotavoitteita, jotka ovat edistyneet tarvittavaa hitaammin.**

Kampanjan kuudesta pääteemasta yksi on sukupuolten tasa-arvon edistäminen teknologian ja innovaatioiden avulla. **Jotta kaikkien sukupuolten on mahdollista hyödyntää teknologian tarjoamia mahdollisuuksia, verkkoväkivaltaa on kitkettävä ja verkossa on oltava turvallisia tiloja.**

Vuonna 2021 perustettu **Generation Equality -nuortenryhmä koostuu 15–29-vuotiaista nuorista, ja sitä koordinoi UN Women Suomi ja Plan International Suomi.** Tarkoituksenamme on saada meidän nuorten ääni kuuluviin Generation Equality -prosessissa ja kertoa päättäjille, mitkä teemat ja teot ovat mielestämme merkityksellisiä ja olennaisia tasa-arvon ja kampanjan sitoumusten edistämiseksi.

Suomen valtio johtaa Teknologia ja innovaatiot tasa-arvon puolesta -toimintaryhmää ja Suomi tukee Generation Equality -kampanjan tasa-arvotavoitteita yhteensä noin 150 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2022 julkaisimme manifestin "Oikeus olla online", joka on suunnattu vastuuttamaan teknologiasektoria verkkohäirinnän kitkemisessä. Verkkohäirintä ja -väkivalta ovat laajalle levinneitä ilmiöitä, joiden ennaltaehkäisy vaatii monialaista osaamista ja laajoja muutoksia eri toimijoilta. Teknologiasektorin lisäksi tärkeässä roolissa ovat päättäjät. Siksi päätimme kirjoittaa päivitetyn version manifestista, joka kohdistuu erityisesti päättäjille.

Yksi Suomen sitoumuksista kuuluu seuraavasti: *"Suomi sitoutuu lisäämään teknologiasektorin tietoisuutta verkkoväkivallasta ja sitouttaa teknologiasektorin (ml. startupit, sosiaalisen median alustat, suuret teknologiayritykset, peliteollisuus) löytääkseen ratkaisuja sukupuolittuneen teknologiavälitteisen verkkoväkivallan ehkäisemiseen ja eliminoimiseen."*

Tällä manifestilla haluamme lisätä tietoisuutta verkkoväkivallasta sekä tuoda esille konkreettisia toimia, joita päättäjät voivat hyödyntää kehittäkseen verkkoympäristöjä turvallisemmaksi kaikille.

Generation Equality -nuortenryhmä on vuonna 2021 perustettu 15-29-vuotiaista koostuva aktivistiryhmä, joka toimii osana kansainvälistä Generation Equality kampanjaa.

VERKKOVÄKIVALTA ON MERKITTÄVÄ ONGELMA **ERITYISESTI NUORILLE**

Käytämme manifestissa termiä **verkkoväkivalta** kuvaamaan digitaalisessa ympäristössä tehtyjä tekoja, jotka vaihtelevat trolloamisesta ei-toivottuihin seksuaalisiin viesteihin, uhkailuun, vainoamiseen ja henkilötietojen luvattomaan levittämiseen. **Verkkoväkivallan tarkoituksena on häpäistä ja hiljentää sen uhreja, eli etenkin nuoria ja vähemmistöryhmiin kuuluvia henkilöitä.** Ilmiö kohdistuu erityisesti naisiin, sillä yhteiskunnan patriarkaaliset rakenteet ylläpitävät väkivallan jatkumoa myös verkossa.

Verkkoväkivalta on ongelma kaikenikäisille, mutta korostuneimmin nuorille. Plan Internationalin vuonna 2020 toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan **Suomessa 42 % 15-25-vuotiaista tytöistä ja nuorista naisista on joutunut sosiaalisen median alustoilla häirityksi.** Tytöt ja nuoret naiset saavat verkossa seksuaalissävytteisiä viestejä ja kuvia ilman suostumustaan sekä kohtaavat vainoamista ja muunlaista ahdistavaa häirintää.¹

Non toxic -hankkeen selvitys vuonna 2018 kartoitti 15-29-vuotiaiden nuorten kokemaa häirintää ja vihapuhetta peleissä.

Yli puolet vastaajista kertoi havainneensa muun muassa toisen pelaajan pelitaitojen haukkumista, rasistisia ja homo- tai transfobisia kommentteja sekä pelaajan ikään, sukupuoleen tai ulkonäköön liittyvää negatiivista kommentointia. Vihapuheen tai häirinnän kohteeksi kertoi joutuneensa 70 % vastaajista.²

UN Womenin vuonna 2023 toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan verkkoväkivaltaa ilmenee seksuaalisen häirinnän muodossa kohdistuen erityisesti nuoriin alle 25-vuotiaisiin naisiin, joista 2/3 oli vastaanottanut sekä ei-toivottuja seksuaalissävytteisiä kuvia tai videoita että ei-toivottuja seksuaalissävytteisiä viestejä tai kommentteja. Samalla UN Womenin kyselyn vastauksissa korostuu se, että seksuaalista häirintää koetaan ylivoimaisesti eniten nuoruudessa, mutta sen vaikutukset, kuten ahdistus, tuntuvat kehossa ja mielessä usein vielä vuosikymmenten jälkeenkin.³

1. Plan International. [Free to be Online?](#) 2020. Suurtutkimus: maailmanlaajuisesti 58 % ja Suomessa 42 % tytöistä on joutunut häirityksi sosiaalisessa mediassa - Plan).

2. Helsingin kaupunki. [Non-toxic - Selvitys](#) kilpailullisia tietokone- ja konsolipelejä pelaavien nuorten kokemuksista vihapuheesta ja häirinnästä. 2018.

3. UN Women Suomi. [Yhdeksän kymmenestä naisesta kokenut häirintää - laaja tutkimus paljastaa naisten kokemuksia häirinnästä ja väkivallasta.](#) 2023.

Verkkoväkivallan seuraukset ovat usein väkivallan uhrille syvästi haavoittavia, traumatisoivia, toimijuutta lamauttavia, osallisuutta rajoittavia ja elinpiiriä kapeuttavia.

Tutkimusten mukaan verkkoväkivallan uhreiksi joutuneilla saattaa olla haasteita tunnistaa ilmiö. Kun verkkoväkivallan uhrille ei ole selvää, mikä rikosnimike on kyseessä, on kynnys rikosilmoituksen tekemiseen korkea. Uhrien tukipalveluiden työntekijöiden mukaan asiakkaat ja tekijät eivät aina tunnista verkkoväkivaltaa väkivallaksi tai rikokseksi. Haastattelussa käy ilmi, että usein on väkivallan uhrin vastuulla tuoda esiin riittävästi todistusaineistoa, mikä saattoi tuntua kohtuuttomalta ja estää tekemästä rikosilmoitusta. Verkkoväkivalta on erityisesti läheisissä suhteissa usein osa laajempaa väkivallan kokonaisuutta.

Minimoidakseen väkivallan eskaloitumisen riskin, uhri saattaa kokea turvallisemmaksi olla tekemättä rikosilmoitusta, sillä uhriin kohdistuva väkivalta saattaa jatkua, tai jopa pahentua rikosprosessin aikana. Haastattelussa käy myös ilmi, ettei poliisi välttämättä pysty suojelemaan uhria.⁴

EU on tehnyt työtä verkkoväkivallan lopettamiseksi, muun muassa kriminalisoimalla verkkoväkivallan ja -ahdistelun sekä auttamalla väkivallan uhreja tarjoamalla mahdollisuuden oikeussuojaan ja korvauksiin. EU:n toimenpiteiden on kuitenkin katsottu olevan usein riittämättömiä.

Hajanaiset säädökset sekä jäsenmaiden eri käytänteet vaikeuttavat verkkoväkivallan rangaistavuutta ja tuen saamista. Lisäksi teknologian nopea kehitys ja levinneisyys vaikeuttavat yhtenäisen lainsäädännön kehittämistä entisestään. Uhrin ovat jatkuvassa haavoittuvassa asemassa lainsäädännön hitauden vuoksi.⁵

4. Valtioneuvoston kanslia. [Työelämän vetovoimatekijät Suomessa](#). VNTEAS-raportti 65/2023. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia, 2023.

5. Euroopan komissio. [Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yhtenäisestä eurooppalaisesta maksualueesta koskevasta säännöstöstä \(SEPA\)](#). 2022.

PÄÄTTÄJIEN VASTUU JA ROOLI

Verkkoväkivallan teot mielletään usein yksittäistapauksiksi, jolloin ilmiötä ei tunnisteta yhteiskunnallisena ongelmana. **Naisten ja tyttöjen hiljentäminen on kuitenkin uhka demokratialle.** Julkisessa virassa toimivat naiset, kuten poliitikot, aktivistit ja toimittajat, ovat usein systemaattisen maalittamisen kohteena sukupuolensa vuoksi verkossa. Väkivalta tai sen uhka voi näin haitata naisten osallistumista yhteiskuntaan tasavertaisesti miesten kanssa.⁶

"Olen kokenut paljon vihapuhetta naisena erityisesti Tiktokissa. Vihapuheen takia olen lopettanut kantaottavat ja keskustelua herättävät videot. Tuntuu surulliselta, että joudun pienentämään itseäni ja mielipiteitäni vihapuheen pelon takia. Vihapuheelle ei myöskään voi tehdä muuta kuin estää kommentoija. Kommentoija voi kuitenkin tehdä uuden käyttäjän ja jatkaa kommentointia." - Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

Päätäjät ovat avainroolissa mahdollistamassa, että kaikkien, myös nuorten ja vähemmistöjen, oikeus olla turvassa verkossa toteutuu. Sosiaalisen median käyttäminen aloitetaan yleensä jo nuorena. Nuoren on helpompi hyväksyä verkkoväkivalta osana digitaalisia ympäristöjä, jos tarjolla ei ole tietämystä tai työkaluja sen tunnistamiseen ja siitä raportoimiseen. **Nuorten käsitys verkkohäirinnästä vääristyy väistämättä, jos ei tapahdu muutosta,** vaan nuorta syyllistetään ja kehoitetaan itse käyttäytymään toisin tai pysymään kokonaan poissa verkosta. **Tällöin päätäjille annettu velvollisuus ja vastuu on vaikuttaa parantaen kaikkien kansalaisten elämään.** Alle 18-vuotiailla nuorilla ei ole mahdollisuutta äänestää ja vaikuttaa, mikä korostaa päättäjien vastuuta entisestään.

“Minua huolettaa alustojen vastuuttomuus ja se millainen käytös on verkossa hyväksyttävää. Jos nuoret oppii siihen, että somessa saa sanoa ja tehdä ‘mitä vaan’ ilman seurauksia, se vaikuttaa myös verkon ulkopuoliseen ilmapiiriin ja asenteisiin. Seurauksia on nähtävissä jo nyt etenkin häirinnän tai väkivallan suhteen, mikä on ilmennyt myös uusimpien tutkimustulosten perusteella.” -Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

Päätäjien on sitouduttava konkreettisiin toimiin verkkoväkivallan ehkäisemiseksi. Heidän tulee myös kehittää uusia lakeja, säädöksiä ja esityksiä ongelman ratkaisemiseksi. Naiset ja vähemmistöt tulee ottaa mukaan esimerkiksi sosiaalisen median alustojen kehitystyöhön ja uusien päätösten suunnitteluun. On myös tärkeää, että päättäjät tukevat nuorten aktivismia ja ottavat vastuuta verkkoväkivallan vakavuuden ja laajuuden osoittamisesta.

Suomi on EU-jäsenvaltiona sitoutunut noudattamaan sen päätöksiä ja direktiivejä, jolloin Suomen lainsäädännön ja toimintatapojen on kehityttävä. **Suomi johtaa Generation Equality -kampanjan teknologia ja tasa-arvo -toimintaryhmää, joten päätöksillä ja lausunnoilla, joita Suomi tekee koskien verkkoväkivaltaa, on merkitystä ja painoarvoa.** Tällä tavoin Suomella on mahdollisuus kannustaa muita valtioita innovoimaan ja toimimaan verkkoväkivallan kitkemiseksi EU:n sisällä ja sen ulkopuolella.⁷

“Julkisessa keskustelussa spekuloidaan usein sitä miksei teknologia-ala kiinnosta tyttöjä vaikka pitäisi keskittyä enemmän siihen miten tytöt, naiset ja vähemmistöt tuntisi olonsa tervetulleiksi teknologia-alalla. Olennaista olisi miettiä, miten naisille voitaisiin tarjota enemmän mahdollisuuksia osallistua teknologian kehittämiseen.” - Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

Syksyllä 2024 Generation Equality -nuortenryhmän tapaaminen ulkoministeriön kanssa.

Kuva: ulkoministeriö

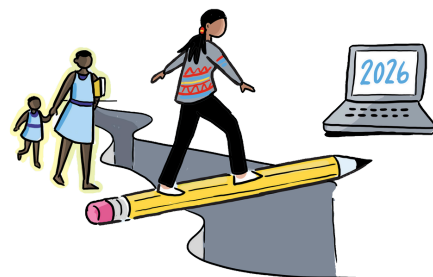
PÄÄTTÄJIEN KEINOT VERKKOVÄKIVALLAN KITKEMISEKSI:

1. Tietoisuuden lisääminen verkkoväkivallasta

Tutkimustuloksissa on todettu nuorten olevan verkkoväkivallan uhreina todella haavoittuvassa asemassa. Väkivallan muotoja on ymmärrettävästi hankala tunnistaa, jos asiasta ei ole itsellä tietoa. Siksi avainasemassa on tietoisuuden lisääminen verkkoväkivallasta. Tietoisuuden lisääminen viranomaisten, sosiaalityöntekijöiden, terveydenhuollon ammattilaisten sekä muiden aiheen kanssa kosketuksissa olevien ammattilaisten keskuudessa on erityisen tärkeää. Esimerkiksi THL tarjoaa maksuttomia ja kaikille avoimia koulutuksia ja kursseja, joista yksi on suunniteltu erityisesti edellä mainittuja ammattiryhmiä ajatellen kouluttamaan heitä tunnistamaan verkkoväkivaltaa ja antamaan valmiuksia puuttua siihen.

Kun suunnitellaan toimenpiteitä tietoisuuden lisäämiseksi, on tärkeää ottaa huomioon tekijät, kuten sukupuoli, ikä, alkuperä tai toimintakyky, jotka vaikuttavat henkilön kokemaan häirintään verkossa. Näin ongelma on helpommin tunnistettavissa niin ammattilaisille kuin myös uhreille.

Koulutusmateriaalia ja mahdollisuuksia keskustella aiheesta tulee tarjota aiheen parissa työskenteleville sekä uhreille. **Tietoisuuden lisääminen ammattilaisten ja verkkoalustojen käyttäjien keskuudessa madaltaa kynnystä raportoida tapahtunutta verkkoväkivaltaa.**

2. Maalittamisen kriminalisointi

Maalittaminen on toimintaa, jossa yksittäinen henkilö omin toimin tai muita mobilisoimalla käynnistää tai kannustaa yhteen kohteeseen kohdistuvan järjestäytyneen häirinnän. Se voi olla suoraa tai epäsuoraa. Keinoja ovat muun muassa mustamaalaaminen, yksityisluontoisten tietojen levittäminen tai uhkaaminen.

Maalittaminen vaikuttaa erityisen haitallisesti naisiin ja tyttöihin, koska heihin kohdistuu usein sukupuolittunutta häirintää, kuten seksuaalisia uhkauksia ja misogynististä vihapuhetta. Tämä pyrkii vaientamaan naiset julkisesta keskustelusta ja kaventaa heidän osallisuuttaan yhteiskunnalliseen elämään, rajoittaen demokratiaa. Maalittaminen myös vahingoittaa henkistä hyvinvointia ja johtaa ahdistukseen, itsetunnon heikkenemiseen ja eristäytymiseen.

Maalittamisen kriminalisointi olisi tärkeää, koska se suojelisi paremmin ihmisten turvallisuutta ja yksityisyyttä. Maalittamisen kriminalisointi myös ennaltaehkäisisi verkkoväkivaltaa ja mahdollistaisi maalittajien saattamisen oikeudelliseen vastuuseen. Lisäksi se edistäisi sukupuolten tasa-arvoa ja vahvistaisi sananvapautta erityisesti naisille ja vähemmistöryhmille, jotka ovat alttiimpia tällaiselle häirinnälle.

"Queer-nuoriin kohdistuu erityisen paljon vihapuhetta ja (verkko)väkivaltaa, joten sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus tulee ottaa huomioon päätöksissä. Lisääntyvä vihapuhe lisää myös viharikoksia. Vihapuheen ja väkivallan uhka työntää ihmisiä kauemmas poliittisesta osallistumisesta ja näin poliittinen eriytymiskehitys syvenee."
-Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

3. Verkkoväkivallan asettaminen syytteen alaiseksi rikokseksi

Tällä hetkellä verkkoväkivalta ei ole yksittäinen rikosnimike, vaan asiakasomistajarikos, jota tuomitaan useiden eri rikosnimikkeiden mukaan. Asianomistajarikos tarkoittaa, että rikoksen uhrin eli asianomistajan on itse vaadittava rangaistusta. Tämän jälkeen poliisi voi aloittaa tutkinnan ja syyttäjä voi nostaa syytteen. Jos uhri myöhemmin peruuttaa vaatimuksensa, tutkinta keskeytetään. Asianomistajarikokset ovat lain puitteissa lievemmin rangaistavia rikoksia, jolloin kynnyksellä rikosilmoituksen tekemiselle on suurempi.

Verkkoväkivalta tulee säätää virallisen syytteen alaiseksi rikokseksi. Tämä suojaisi uhria paremmin, sillä silloin **uhrin ei itse tarvitse kantaa vastuuta rikosprosessin käynnistämisestä.** Samalla uhrin ei tarvitsisi olla täydessä vastuussa todistusaineiston keräämisestä.

Virallisen syytteen alaiset rikokset ovat sellaisia, joissa poliisi ja syyttäjä voivat tutkia ja syyttää rikoksesta, vaikka uhri ei vaatisi rangaistusta, mikä takaa paremman rikosoikeudellisen kontrollin vakavammassa rikoksissa. Tämä on tärkeää erityisesti tilanteissa, joissa verkkoväkivallan vaikutukset voivat olla psyykkisesti raskaita. Lisäksi tämä mahdollistaisi viranomaisten tehokkaamman puuttumisen rikoksiin ja vähentäisi tapausten jäämistä rankaisematta.

Tällä muutoksella korostetaan verkkoväkivallan vakavuutta ja yhteiskunnan tiukkaa suhtautumista siihen. Tämä toimisi myös ennaltaehkäisevänä tekijänä, sillä tällöin rikoksiin puututaan järjestelmällisesti ilman uhrin aktiivista vaatimusta.

“Verkkoväkivaltaan puuttumisen pitäisi voida lähteä esimerkiksi lainsäädännöstä. Tätä kautta myös tieto ongelmasta lisääntyisi ja tulisi paremmin kaikkien tietoon.” - Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

4. Verkkoväkivallan määrittelyn, dokumentoinnin ja toimintatapojen yhtenäistäminen rikosprosessissa

Verkkoväkivaltaan liittyvissä asioissa tarvitaan tarkempaa määrittelyä ja enemmän yhtenäisyyttä, mikä huomioisi verkkoväkivallan erityispiirteet. Nykyiset lait käsittelevät verkkoväkivaltaa yleisempien rikosten, kuten kunnianloukkauksen tai viestintärauhan rikkomisen kautta, mutta eivät aina riittävän kattavasti huomioi verkkoalustojen erityisluonnetta. Tämä voi johtaa siihen, että verkkoväkivallan monimuotoisuutta ja vakavuutta ei aina tunnisteta tai käsitellä riittävän kattavasti.

Esitutkintavaiheeseen tulee kehittää standardikäytäntöjä, jotka helpottavat rikosten tutkintaa sekä todistusaineiston käsittelyä ja keruuta. On taattava, että kaikki oleellinen todistusaineisto otetaan esitutkinnassa huomioon. Poliiseja tulee kouluttaa tunnistamaan ja käsittelemään verkkoväkivaltaan liittyviä tapauksia johdonmukaisemmin, ja tavalla, joka on sensitiivinen uhria kohtaan.

Syyttäjille tulee laatia tarkat toimintaohjeet verkkoväkivaltarikosten käsittelyyn. Ohjeet takaisivat sen, että tapauksia käsiteltäisiin johdonmukaisesti ja yhtenäisellä tavalla. Ohjeet auttaisivat syyttäjiä arvioimaan erinäisten tapausten vakavuutta ja varmistaisivat, että tapauksia kohdellaan yhdenvertaisesti esimerkiksi maantieteellisestä sijainnista riippumatta.

5. Uhrien aseman parantaminen

Monesti uhrit eivät tunnista verkkoväkivaltaa, jolloin ammattilaisen asema korostuu. Uhrien oikeuksia on lisättävä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä kouluissa on puhuttava verkkoväkivallasta selkeämmin ja rohkeammin. Samalla on tarjottava erilaisia tukipalveluita verkkoväkivaltaa kohdanneille. Poliisin on tunnistettava verkkoväkivallan mahdollisuus eri rikosten yhteydessä ja osata kysyä aiheesta. Tutkimusten perusteella tätä ei kuitenkaan tapahdu systemaattisesti eri esitutkintavaiheiden aikana.

Uhrien asema on heikko myös siksi, että todisteiden kerääminen on monesti täysin uhrin omalla vastuulla, jolloin uhrin väsyessä todisteet jäävät niukaksi.

Alueellinen eriarvoisuus korostuu uhrien aseman parantamisessa. Monesti syrjäseuduilla tilanteet voivat eskaloitua helpommin, kun uhrin on vaikeampi saada apua. Apua on saatava kaikkialla kattavasti asuinalueesta riippumatta. Uhrien asemaa parannetaan myös erilaisten palvelujen järjestämisellä. Tällöin tulee varmistaa taloudellisen tuen riittävyys eri järjestöille tai organisaatioille, jotka tekevät kyseistä työtä uhrien auttamisen eteen.

6. Sensitiivisyyden vaaliminen verkkoväkivallan uhreja kohtaan

Väkivallan kohteeksi joutuminen on traumatisoivaa ja kuluttavaa. Uhri on voinut olla väkivaltaisessa tilanteessa pitkään, ja avun saaminen sekä tilanteesta selviäminen ja toipuminen voivat viedä kaikki henkilön voimavarat. Uhrille väkivalta voi olla normalisoitunutta, eikä tämä välttämättä ymmärrä, millainen materiaali sopisi todistusaineistoksi. Uhria tulisi neuvoa mahdollisimman kattavasti siinä, miten aineistoa kerätään ja minkälainen materiaali voisi auttaa oikeudessa, mutta pääasiallisesti ammattilaisten tulisi kerätä todistusaineistoa.

Lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa joutuessaan verkkoväkivallan uhreiksi. He saattavat syyllistää itseään uhriksi joutumisesta tai eivät ymmärrä joutuneensa rikoksen kohteeksi.

Sensitiivisyyskoulutusta tarvitaan erityisesti asian parissa työskenteleville viranomaisille, terveydenhuollon ammattilaisille ja sosiaalityöntekijöille. Väkivallan uhri on traumatisoitunut ja kaipaa tukea ja ymmärrystä, ei vähättelyä ja syyllistämistä. Asiaa käsittelevien pitää olla tietoisia verkkoväkivallasta ilmiönä ja ymmärtää, että uhri on mitä todennäköisemmin kokenut myös muunlaista väkivaltaa.

Uhrin kannalta on myös tarpeellista, että väkivallan tutkiminen aloitetaan mahdollisimman pian ja että uhrin tukena toimii moniammatillinen tiimi. Käsittelyaikojen ei tulisi venyä, sillä rikostutkinnan pitkittyminen pitkittää myös paranemista ja pakottaa uhrin muistelemaan traumaansa yhä uudelleen.

7. Verkkoalustojen vastuuttaminen jakamaan aineistoja viranomaisille

Tämänhetkisen lainsäädännön alla todistustaakka on kohtuuttoman suuri ja asettaa uhrin haavoittuvaan asemaan. Sitouttamalla eri verkkoalustat luovuttamaan muun muassa poistettujen viestiketjujen sisältöjä, loukkaavia kommentteja ja väkivallan tekijöiden anonyymien tilien tietoja voidaan madaltaa uhrien kynnystä ilmoittaa rikoksesta. Toisaalta verkkoalustojen luovuttaman datan avulla voitaisiin myös todistaa viranomaisille selkeämmin häirinnän jatkuva luonne.

Verkkoalustojen tulee luovuttaa materiaalia viranomaisille aina pyydettyäessä, eikä vain raskaiden rikosten yhteydessä. Käyttäjien suojelemisen sekä alustojen omien sääntöjen ja lakien noudattamisen tulisi olla prioriteetti myös yrityksille.

8. Verkkoalustojen vastuuttaminen moderointiin

Verkkoväkivallan ehkäisemiseen ei riitä pelkästään yksittäisiin tapauksiin reagoiminen, vaan tarvitaan myös ennakoivia ja pitkäjänteisiä toimia. Erytisen tärkeässä roolissa tässä työssä ovat verkkoalustat, kuten sosiaalisen median ja verkkopelien alustat, jotka toimivat keskeisinä tiloina, joissa käyttäjät kohtaavat erilaista verkkoväkivaltaa. Verkkoväkivalta voi ilmetä muun muassa ei-toivottuina seksuaalissävyytteisinä viesteinä, maalittamisena, henkilökohtaisten taitojen tai ominaisuuksien vähättelynä tai luvattomana seksuaalissävyytteisen materiaalin levittämisenä tai sillä uhkailuna – olipa kyseessä aito tai tekoälyn tuottama sisältö.

Tällä hetkellä monet verkkoalustoja ylläpitävät yritykset keskittyvät ensisijaisesti väkivallan jälkeisiin reaktiivisiin toimenpiteisiin, mikä ei riitä verkkoväkivallan ehkäisyyn. Sen sijaan yritykset tulee sitouttaa aktiivisesti edistämään turvallisia verkkoympäristöjä ja kantamaan vastuu alustoillaan tapahtuvasta väkivallasta. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi asettamalla vaatimuksia, säädöksiä sekä lakeja, joiden mukaan verkkoalustojen ylläpitäjien tulee laatia selkeät toimintaohjeet verkkoväkivallan ehkäisemiseksi.

Lisäksi alustojen kehittäjille ja muille teknologia-alan ammattilaisille tulee järjestää koulutusta, joka kattaa verkkoväkivallan muodot ja sen ehkäisemisen keskeiset keinot.

Ensimmäinen **Oikeus olla online** -manifestimme tarjoaa käytännön ehdotuksia siitä, miten teknologia-alan yritykset voivat ottaa aktiivisen roolin verkkoväkivallan torjunnassa ja luoda kestävämpiä, turvallisempia digitaalisia tiloja kaikille käyttäjille.

“Olen useamman kerran joutunut tekemään valituksen jonkun julkaisun kommentista tai muusta sisällöstä, joka on ollu selkeästi homofobinen, transfobinen, rasistinen tai naisvihamielinen, ja vastaukseksi on tullut ettei se mene vastoin kyseisen alustan käytäntöjä. Tähän pitäisi saada muutos! Ei voi olla, että kommenttien tai vahingollisen sisällön poistamisen vastuu on vain tilin ylläpitäjällä tai ylläpitäjillä kun alusta ei kanna vastuuta tai edes tunnista ongelmaa.” - Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

9. Koulujen velvoittaminen lisäämään tietoisuutta verkkoväkivallasta

Koulut ovat keskeisessä asemassa ehkäisemässä verkkoväkivaltaa ja purkamassa teknologia-alan rakenteellista epätasa-arvoa. Oppilaitoksia on vastuutettava lisäämään tietoisuutta verkkoväkivallasta ja innostamaan eri sukupuolia ja moninaisista taustoista tulevia nuoria teknologia-alalle.

Verkkoväkivaltaa saatetaan käsitellä kouluissa liian yleisellä tasolla, jolloin ilmiön piirteet jäävät huomioimatta. Verkkoväkivallasta on puhuttava avoimesti ja konkreettisesti osana seksuaalikasvatusta ja mediakasvatusta. Koulutuksessa tulee käsitellä, miten sukupuoleen, seksuaalisuuteen ja ulkonäköön liittyvä verkkoväkivalta ilmenee sekä miten sitä voidaan ehkäistä. Yhä useammin kiusaaminen tapahtuu verkossa, mikä myös korostaa koulujen vastuuta. On huomioitava erityisesti ei-valkoiset tytöt, sillä he kokevat verkkoväkivaltaa useammin suhteessa muihin väestöryhmiin. Mediakasvatuksessa taas voidaan opettaa kriittistä medialukutaitoa ja keinoja tunnistaa ja torjua verkkoväkivallan muotoja, kuten häirintää, maalittamista ja vihapuhetta.

Teknologia-alan sukupuolittuneisuus ja monimuotoisuuden puute on yksi verkkoväkivallan juurisista.

Esimerkiksi naisten ja sukupuoli-vähemmistöjen vähäinen edustus vaikuttaa sekä tuotteiden suunnitteluun että digitaalisten ympäristöjen turvallisuuteen. Kouluja voidaan tukea purkamaan teknologia-alan epätasa-arvoa rohkaisemalla tyttöjä ja vähemmistöihin kuuluvia henkilöitä teknologia-alalle esimerkiksi esittelemällä roolimalleja ja alan monimuotoisia uramahdollisuuksia. Koulujen tulisi myös kehittää sukupuolitietoista ohjausta, joka havaitsee ja purkaa teknologiapainotteisiin valintoihin liittyviä stereotyyppioita.

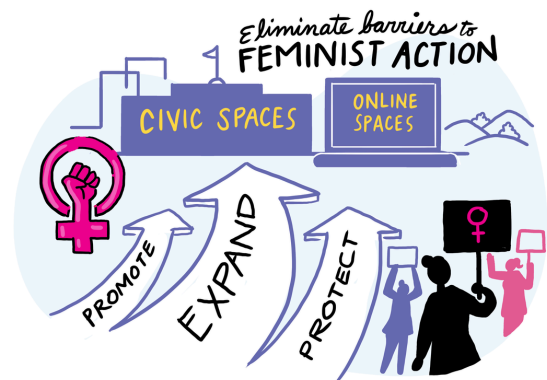
Verkkoväkivallan kitkemisestä ja teknologia-alan tasa-arvosta tulee siis tehdä prioriteetti koulutuksessa. Tarvitaan rohkeaa päätöksentekoa, jossa opetussuunnitelmiin sisällytetään oppimista, joka avaa niin verkkoväkivallan juurisyitä kuin teknologian mahdollisuuksia kaikille. Näin koulut voivat luoda sukupolven, joka rakentaa turvallisempaa ja tasa-arvoisempaa digitaalista maailmaa.

“Opojen rooli on tärkeä. Se mille alalle ketäkin rohkaistaan hakemaan vaikuttaa opiskelijoiden päätöksentekoon. Kouluissa pitäisi myös opettaa enemmän sitä, millainen käyttäytyminen netissä tai somessa on hyväksyttävää. Nuoria pitäisi muistuttaa, että some ja verkkoalustat eivät ole irrallinen todellisuus muusta maailmasta, missä väkivalta olisi jotenki enemmän ok.” -Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

10. Yhteistyön kehittäminen EU:n sisä- ja ulkopuolella verkkoväkivallan kitkemiseksi

EU on toiminut verkkoväkivallan kitkemiseksi, mutta toimet ovat toistaiseksi olleet riittämättömiä. Jäsenvaltioissa lainsäädäntö koskien verkkoväkivaltaa on eriävää, jolloin yhteisen EU-direktiivin noudattaminen ja toimeenpaneminen on eri tasoilla. Lainsäädännön ja toimintatapojen kehittäminen kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla parantaisi verkkoväkivallan uhrien asemaa ympäri Eurooppaa. Kansainvälisen yhteistyön rooli verkkoväkivallan kitkemisessä on merkittävä, sillä verkkoväkivalta ylittää usein fyysiset valtioiden rajat: uhri ja tekijä voivat olla eri valtioista, joten tarvitaan yhteisiä pelisääntöjä. Verkko on kaikille yhteinen, jolloin jokaisen tulee huolehtia, että siellä on turvallista olla.

“Kansainvälisten ihmisoikeus-sopimusten, EU-päätösten ja kansallisten ohjelmien linjausten merkitys yksityishenkilöille tulee selventää.” -Generation Equality -nuortenryhmän jäsen

SITOUDE JA PANOSTA VERKKOHÄIRINNÄN EHKÄISYYN JA KITKEMISEEN

Lainsäätäjien, poliitikkojen ja muiden päättäjien julkinen ja aito sitoutuminen verkkoväkivaltaan puuttumiseen ja sen ehkäisemiseen on tärkeä sekä hyvin ajankohtainen askel kohti turvallisempaa verkkoa. Verkkoväkivallan jatkuvasti lisääntyvistä ja kehittyvistä muodoista tarvitaan lisää koulutusta niin päättäjien kuin virkavallankin keskuudessa. Vain ajankohtaisella tietämyksellä voidaan kehittää keinoja, joilla uuden teknologian hyödyntämistä verkkoväkivallan tekemiseen saadaan rajoitettua ja tehtyä kattavasti laittomaksi.

Verkkoympäristöjen on oltava turvallisia kaikille, ja turvallisten tilojen luomiseksi yritysten on otettava nykyistä vahvemmin vastuuta alustojen moderoinnista ja valvonnasta. **Vastuun ei pitäisi olla heillä, jotka kokevat häirintää.** Yritysten tulee ottaa ilmiannot verkkoväkivallasta todesta ja estää häiriköivät käyttäjät.

Teknologia-alojen toimijoiden tulee myös osallistua kampanjointiin verkkoväkivallan kitkemiseksi sekä osoittaa tukensa toimijoille, jotka työskentelevät verkkoväkivaltaa vastaan.

Emme voi nähdä verkkoympäristöä muusta yhteiskunnasta irrallisena saarekkeena, jossa vihapuhe ja verkkoväkivalta "kuuluvat asiaan". Päättäjillä valtakunnallisesti ja kansainvälisesti on valta tehdä sellaisia päätöksiä, jotka vastuuttavat teknologiasektorin tarjoamaan vastuullisempia alustoja kaikille käyttäjille.

Konkretisoidakseen sitoutumistaan verkkohäirinnän ehkäisyyn ja kitkemiseen kannustamme teknologiasektorin toimijoita tekemään oman Generation Equality -sitoumuksensa. Lue UN Women Suomen verkkosivuilta, miten ryhtyä sitoumuksen tekijäksi.

Kun päättäjät puuttuvat ja kannustavat muita reagoimaan verkkoväkivaltaan, he näyttävät, että verkkoväkivalta ei ole hyväksyttävää ja että verkko kuuluu kaikille. Kaikilla on oikeus olla online.

Taataan turvallinen verkko jatkamalla työskentelyä verkkoväkivaltaa vastaan vielä Generation Equality -kampanjan jälkeenkin!

Me, Generation Equality -nuoret, kannustamme tekemään Generation Equality -sitoumuksiin liittyviä konkreettisia tekoja ja vauhdittamaan Suomen sitoumusten toimeenpanoa.

On tärkeää, että Suomi säilyttää asemansa edelläkävijänä teknologian hyödyntämisessä tasa-arvon edistämiseksi. Nuoret on osallistettava tähän työhön, koska teknologian epätasa-arvo kohdistuu erityisesti nuoriin. Generation Equality -kampanja on Suomelle erinomainen väylä edistää näitä teemoja.

TULE MUKAAN ORANSSIT PÄIVÄT -KAMPANJAAN

YK:n Oranssit päivät -kampanja 25.11.–10.12. naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi.

Vuosittain **merkittäviä rakennuksia valaistaan oranssiksi**, mm. Empire State Building ja Egyptin pyramidit.

Oranssi väri symboloi toivoa tulevaisuudesta, jossa elämä ilman väkivaltaa on jokaisen oikeus.

Osoittakaa seisovanne verkkohäirintää vastaan valaisemalla somekanavanne oranssiksi.

Lisätietoa: unwomen.fi/osallistu/oranssit

#OranssitPäivät

